

FACTSHEET MEETNET NUTRIËNTEN LANDBOUW SPECIFIEK OPPERVLAKTEWATER (MNLISO)

16 juli 2019

INTRODUCTIE MNLISO

Het Meetnet Nutriënten Landbouw Specifiek Oppervlaktewater (MNLISO) is in 2010-2012 door de waterschappen en Deltares opgezet om te onderzoeken hoe het staat met de nutriënten (meststoffen) in landbouw specifiek oppervlaktewater. Voor het meetnet zijn bestaande meetlocaties van alle waterschappen geselecteerd, die landbouw als enige humane bron van nutriënten hebben. Met de gegevens uit het meetnet zijn door Deltares toestand- en trendanalyses uitgevoerd om te kunnen vaststellen of:

- Er neerwaartse of opwaartse trends in nutriëntenconcentraties zijn;
- De doelen met betrekking tot nutriënten worden gehaald (toestand).

De resultaten van het MNLISO zijn gebruikt bij de landelijke ex-post evaluatie van de Meststoffenwet in 2012 en 2016. Daarnaast zullen de resultaten van het MNLISO samen met andere meetnetten ook ingezet worden voor toekomstige rapportages voor de Meststoffenwet en de Nitraatrichtlijn.

OPZET MEETNET

Het MNLISO bestaat uit 173 meetlocaties die landbouw als enige bron van nutriënten hebben. De waterschappen en Deltares hebben daarvoor gezocht naar bestaande meetlocaties in landbouwgebieden die niet onder invloed staan van lozingen vanuit rioolwaterzuiveringen of industrie. In gebieden waar de waterkwaliteit onder invloed staat van inlaatwater vanuit de rivieren is gezocht naar locaties met een minimale beïnvloeding van inlaatwater. Dit is gecontroleerd met de gidsstof Gadolinium. Gadolinium zit in een chemisch zeer stabiel contrastmiddel dat patiënten toegediend krijgen voorafgaand aan een MRI-scan en is een goede indicator voor invloed van rioolwaterzuiveringen en inlaatwater. In laag Nederland kan kwel bijdragen aan de nutriëntenbelasting maar deze bijdrage is in het MNLISO beperkt doordat meetpunten zijn geselecteerd met zo min mogelijk kwel. Daarom zijn dan ook geen locaties in de diepe droogmakerijen geselecteerd.

Van de 173 meetlocaties hebben 99 momenteel een meetreeks langer dan 10 jaar, waardoor het mogelijk is naar trends in de nutriëntenconcentraties te kijken.

RESULTATEN

Uit de resultaten van het MNLISO komt naar voren dat de nutriëntenconcentraties in de landbouw specifieke wateren een significant neerwaartse trend laten zien. Wel voldoen de nutriëntenconcentraties op ongeveer de helft van de meetlocaties nog niet aan de norm.

De neerwaartse trends zijn met meerdere statistische methoden vastgesteld, ook voor de zomer- en winterconcentraties afzonderlijk, voor de deelgebieden zand, klei en veen en voor verschillende

meetperioden. De conclusie dat de nutriëntenconcentraties dalen is dus niet afhankelijk van de gekozen statistische methode, meetperiode of deelgebied.

Voor de toetsing zijn de normen gebruikt die de waterschappen voor de meetlocaties hanteren. De normen zijn zoals algemeen gangbaar in oppervlaktewater gebaseerd op niet-gefilterde metingen van Stikstof (N-totaal) en Fosfor (P-totaal). De normen verschillen per gebied en watertype omdat de waterschappen bij de normstelling rekening houden met achtergrondbelasting, bijvoorbeeld via kwel vanuit diep grondwater met veel nutriënten.

In het verleden werden landelijke analyses van de waterkwaliteit in landbouwgebieden gebaseerd op metingen van locaties die naast landbouw ook onder invloed stonden van lozingen en andere bronnen. Met het MNLSO is een flinke stap voorwaarts gezet in het onderzoek naar de relatie tussen landbouw en waterkwaliteit.

MEER INFORMATIE

- Klein, J., Rozemeijer, J.C., Broers, H.P., Van der Grift, B., 2012a. Meetnet Nutriënten Landbouw Specifiek Oppervlaktewater. Deelrapport A: Opzet Meetnet. Bijdrage aan de Evaluatie Meststoffenwet 2012. Deltares rapport 1202337-000-BGS-0007, Utrecht.
- Klein, J., Rozemeijer, J.C., Broers, H.P., Van der Grift, B., 2012b. Meetnet Nutriënten Landbouw Specifiek Oppervlaktewater. Deelrapport B: Toestand en trends. Bijdrage aan de Evaluatie Meststoffenwet 2012. Deltares rapport 1202337-000-BGS-0008, Utrecht.
- Klein, J., Rozemeijer, J., Broers, H.P., Mul, M., 2012. Toestand en trends in landbouwspecifiek oppervlaktewater. H2O, jaargang 2012, nummer 14-15, pp. 51-53.
- Klein, J. & Rozemeijer, J., 2015. Meetnet Nutriënten Landbouw Specifiek Oppervlaktewater. Tussenrapportage: update t/m 2013. Deltares rapport 1220098-007-BGS-0001.
- Rozemeijer, J.C., Klein, J., Broers, H.P., Van Tol Leenders, T.P., Van der Grift, B., 2014. Water quality status and trends in agriculture-dominated headwaters; a national monitoring network for assessing the effectiveness of national and European manure legislation in The Netherlands. Environ Monit. Assess. 186, 8981-8995.

CONTACTPERSONEN

- Unie van Waterschappen: Marianne Mul, mmul@uvw.nl, (070) 351 9871 / (06) 46 34 37 08
- Ministerie van Infrastructuur en Milieu: Wilbert van Zeventer, wilbert.van.zeventer@minienm.nl, (070) 351 82 60 / (06) 21 52 27 40
- Deltares: Simon Buijs, mnlso@deltares.nl, (088) 3358276 / (06) 15580476